

Byens første dampskorsten:

Mern andelsmejeri af 1. nov. 1899

Den dag, byen havde set frem til i spænding, velføede skorstenen sin tørve- røg ud over byen, som om en mindre industriepoke skulle tage sin begyndelse lige her. Der havde rigtignok også været travlhed hos byens håndværkere fra murer og tømrer til smed, blikkenslager og maler, og med mejeriet kom der helt nye håndværkere til byen, først mejerierne. Bestyreren hed Dichmann. Han skulle bo med sin familie i mejeriet. Yderligere kom smed Richard Olsen og frue fra Kbh. "Fru Olsen" kaldtes den nye mejeriske fremover.

De gifte folk måtte feste sig ind i et af Lilliendals huse. Der blev også arbejde til en smedker med smørdrillerne m.m., og de nye mejerielever skulle dengang straks søge den nye tekniske skole i byen.

Håndværkere med deres 4-5 tdr. land uden for byen havde også hver især deres interesse i andelsmejeriet.

Fra den første mejeriprotokols kotelling:

Kærtmager Larsen	2 køer
Smed Hans Peter Jacobsen	2 "
Møller Hemming Jensen	2 "
Smed Juul	1 ko
Smødker/ bødker Janus Nielsen	1 "
Tømrer Ole Hansen	1 "
Dyrlæge Christiansen	1 "

og så var der skolelærer Dichmann, Kindvig med hele 11 køer.

Der står stadig 1899 på bygningen Mern A/M, der måtte lukke 65 år senere og derfor ikke som Håndværkerforeningen kan festligholde 100 året her i 1999.

Det daværende "Højre forsamlingshus" blev foreningen et dyrt skolelokale i starten, og ved foreningens eneste møde år 1900 d. 21. sept. endes man om, at forelægge generalforsamlingen en ansøgning til sognerådet om at benytte pøgeskolen, dvs. Mern Forskole som byens tekniske skole.

Generalforsamlingen vedtog også følgende, beskedne, budget forslag:

Indtægter:	
Medlemsbidrag	100,00 kr
Forv. statstilskud	60,00 kr

Mern andelsmejeri:
fra oven og ned
1899 - 1931 - 1945

Lærer Dichmann, Kindvig

Møllehuset Olsen fra Husdeby,
foran det nye mejeri i
trediverne.

Aftenskolen med de kulturelle
indsatser. Der var bl. a. foredrag
ved Kgl. skuespiller Robert
Nielsen.

Tiendestenen

Torvet efter Tiendestenen o.
1903
(Langebæk Lokalt. arkiv).

Udgifter:

Lys & varme	30,00 kr.
Rengjøring	5,00 kr.
Bladhold	15,00 kr.
Bordplader	10,00 kr.
Lamper	5,00 kr.
Love	12,00 kr.
Bøger	2,00 kr.
Lærrelønninger	30,00 kr.
I alt	139,00 kr.

Antaget som skrive lærer det kommende år: Lærer R.T. Rasmussen, Sageby, til 40 kr., og som tegnelærer: maler Geener & kærtmager Larsen til hver 20 kr.

Aftenskolen med bred almen oplysning: Degnen, lærer Dichmann, Kindvig, og provst Meinertsen Mern, skulle holde et foredrag i løbet af vinteren.

Drenge (kun), hvis forældre ikke var medlemmer af foreningen, kunne modtage undervisning for 1 kr om året.

Og så blev man enige om, at der ikke var råd til en fest på foreningens 1 års fødselsdag 15/10 1900.

Byen første vartegn Tiendestenen, der fulgte nemlig flere, afsløres på Mern Torv den 20. okt. 1903.

Så vidt vides er stenen verdens eneste...

"Vi skolebørn marcherede ud fra forsamlingshuset, hvor der (1903-06) holdtes skole, fortil sognerådet havde revet rytterskolen ned og ville nu bygge en ny.

Vor stolte førstelærer Ebbehøj gik i spidsen og ledede os taktfast, da vi afsang nationalsangen for de mange folk ved stenen på torvet.

Så ga' sogn'rådet Winer-basser". (Sådan huskede en skoledreng anno - 1903, Alfred Christensen, Aagaard stensens 75 års dag i 1978).

Ca. 300 mennesker fra nær og fjern var samlet.

Det var fæsteglæds- og husmænd, håndværkere med deres store som små lodder, der kom for at fejre afløsningen af den forfaldte tiendeskat i den fæstejords knugede by, for denne 10% kom afløsning var skatten ingen anden samfunds-klasse havde.